

■ MENN OM MANGT

Stalin Valla

Kan en av de unge nynazistene som nå er i overvåkingspolitiets søkelys bli justisminister om 17 år?
Selvfølgelig. Gerd-Liv Valla klarte jo å bli justisminister.

DET ER DETTE som er det urovekkende. Gerd-Liv Valla, kvinnen som i voksen alder har forsvart massemordere og argumentert mot demokratiet og som har frarådet mennesker å følge norsk lov; hun er blitt justisminister. Og det til tross for at hun nekter å ta avstand fra sine tidligere ugjerninger.

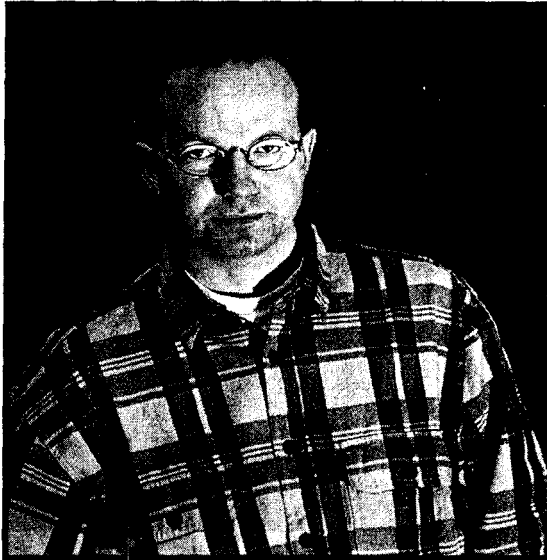
Det er det konservative bladet Tidens Tegn som i en veldokumentert artikkel av Vidar Helgesen avslører vårt lands justisminister. Tidligere har vi hørt at Gerd-Liv Valla en gang på 70-tallet hadde kontakt med Kommunistisk universitetslag (KUL). Sannheten viser seg å være at hun var en drivkraft i arbeidet mot demokrati og menneskerettigheter og at hun kjempet for diktaturet helt opp i 80-årene. Gerd-Liv Valla var et ledende medlem i den voldsforherliggende ytterliggående fløyen i Kommunistisk Arbeiderforbund som i 1980 ekskluderte «kamerater» som ikke støttet Stalins massemord, de såkalte Moskvaprosessene.

Det var nettopp i 1980 at vår nåværende justisminister sto overfor et valg. Skulle hun følge den fløyen i Kommunistisk Arbeiderforbund som tok avstand fra Stalins ufattelige nedslaktning av millioner av uskyldige mennesker; eller skulle hun fortsette å arbeidet for et stalinistisk Norge? Hun valgte det siste, ropte «Klasse mot klasse, leve revolusjonen» og stormet videre. Det er ikke sant at dette var en uskyldig dumhet i ungdommen. Gerd-Liv Valla var den gang 32 år gammel og utdannet cand. polit.

Det er verd å se på Vallas politiske utvikling. Da studentmiljøet i Norge kokte i rødt opprør tidlig på 70-tallet, var Valla faktisk en av de mer moderate. Ved inngangen på 70-tallet var hun med i SF (det som i dag er SV). Men så skjedde det noe. Hun ble i 1973 valgt inn som leder for Norsk Studentunion ved hjelp av stemmene fra de sentrumsorienterte studentene og (her kommer det:) den såkalte «Rød Front» fløyen. Hun hadde altså tatt i bruk en retorikk som falt i smak hos «Rød Front». En antidemokratisk organisasjon under AKP(ml) som arbeidet for kommunistisk diktatur og som beundret drapsmenn. Hun kom altså ikke inn i dette gjennom et øyeblikks hodeløst brusende ungdomsopprør, men gjennom en form for modning. Etter dette tok det helt av. Valla fortsatte lengre ut på den ekstreme skalaen og ble med i det ytterliggående «Kommunistisk universitetslag», som mente at selv AKP(ml) var for borgerlige. Blant annet æreskjelte de AKP-eren Pål Steigan fordi han var betenkt over utrenskninger og massedrap i Albania. «Nettopp ved å benekte voldens nødvendighet blir den desto mer blindtvirkende og hemningsløs når den bryter ut», skrev en talsmann for Vallas gruppe i 1978. Valla selv fulgte opp i samme spor. Hun frarådet nordmenn å bruke det vanlige norske rettssystemet. I en tale 8. mars 1979 sa hun: «Kampen må ikke føres gjennom henvisning til rettferdighetsprinsipper og henvisninger til lovregler som må innebære at i tilfelle tvister må det borgerlige rettsapparatet koples inn for å avgjøre om det er syndet mot lov og regelverk. Dette er å legge veien åpen for ytterligere korporativisering og statlig kontroll».

Talen ble avsluttet med en oppfordring om å ty til vold: «Klasse mot klasse, for revolusjonen». Hun ville oppløse hjemmene og sa, sitat: «Men i tillegg må vi kjempe for at mest mulig av husarbeidet trekkes ut av familien og samfunnsmessiggjøres». I samme tale raljerte Valla over en sosiolog som fortalte at barn ble deprimeret av å oppholde seg for lenge på institusjoner, som for eksempel barnehager.

Jeg er i dag omtrent på samme alder som Valla var den gang hun kjempet for et diktatur i Norge. Jeg forsøker å kjenne etter om jeg har en forvirret ungdommelig dumskap som jeg kan skyld på om 17 år. Nei. Jeg har levd lenge nok til å forstå at drap er feil og demokrati er rett. Det finnes noen sannheter

Gerhard Helskog

som det ikke går an å kaste skitt på. Jeg har møtt velutdannede nazister, og kommer aldri til å unnskyldte dem med at de har forlest seg på syk litteratur. Det er heller ingen unnskyldning at Valla har studert for mye. Også Valla må stå til ansvar for meninger og utsagn, slik hun selv er med på å stille andre til ansvar. I dag sitter hun øverst i det systemet som har etterforsket og dømt rasisten Jack-Erik Kjus. Hans synd er, som Tidens Tegn påpeker, ikke at han har gjort fysisk skade på mennesker, men at han har ment noe som er på grensen eller over kanten. Er det da mer ufarlig at Valla har arbeidet for væpnet revolusjon, og forsvart dødsstraff og utrenskninger i noen av historiens verste regimer – bare fordi hun aldri fikk anledning til å gjennomføre sine idealer i praksis?

Kanskje blir jeg nå for følelsesladet. I så fall kan det ha med at jeg dette året har hatt anledning til å jobbe tett innpå ekstremistiske politiske bevegelser, ikke minst nazister. Disse elitedyrkende voldsromantikerene har et menneskesyn som har mye til felles med det synet justisministeren vår har forfektet. Noe

av det påfallende med disse ekstremistgruppene enten de er på høyre eller venstre side, er at de er fylt av frykt. Menneskene der føler seg alltid forfulgt og i fare. Faktisk er det denne uhyggestemningen som gjør slike miljøer spennende og viktige for mange av dem som lar seg rekruttere. Så kommer det til et punkt hvor den selvsentrerte frykten ikke lenger er spennende, men bare syk og vond. Slikt tar det lang tid å komme over. Jeg kan selvfølgelig ikke vite noe sikkert om hvorfor justisminister Valla går med trygghetsalarm.

En annen side ved ekstremistmiljøet er de ledende skikkelsenes opportunistiske og selvrettferdighet. I dag ser vi gamle venstreekstremister i en rekke sentrale jobber. De har tilsynelatende lagt ideer om massedrap på hylla og blitt en del av den politiske- og karrieremessige streben. Ikke minst finner vi mange gamle venstreekstremister i den delen av pressen som i dag ryggeløst sleiker det mest kommersielle og holdningsløse. Alt for å komme opp og frem. Jeg skal være forsiktig med å putte Valla i en slik bås, men bare konstatere at hun forbausende raskt fikk en sentral rolle i hoffet rundt daværende statsminister Gro Harlem Brundtland. I dag er hun ikke bare justisminister, hun er også nestleder i LO. Det samme LO som hun for få år tilbake dundret løs på og fremstilt som et redskap for kapitalistene. Den gangen ville hun avsløre LO, nå vil hun lede det.

Jeg har ved en anledning invitert Valla til å komme i studio og ha en rolig samtale med Jo Benkow, om nettopp ekstremisme. Benkow mistet halve sin familie i en konsentrasjonsleir, Valla har støttet denne type leire i kommunistiske land. Jeg hadde ikke tenkt å si stort i programmet, bare la de to prate sammen som to dannede mennesker med livserfaring. Kanskje kunne de gi oss ny erkjennelse, men nei. Valla fant ikke anledning. Det må vi respektere.

Det vi derimot aldri må respektere er hennes forsøker på å avfeie spørsmål om fortiden med ordene: «Jeg har liten sans for å sitte 20 år etterpå og angre på det jeg gjorde.» Hvilken gammel nazist kunne si noe slikt og bli statsråd? Betyr det at holdningene våre er i ferd med å smuldre opp i et «er det så nøye?». Eller synes vi det var verre med nazister som myrdet mennesker vi kjente, enn det er med kommunister som fortsatt myrder mennesker på andre siden av jordkloden? Fortsatt gråter menn, kvinner og barn i kinesiske fangeleire, og fortsatt kreves det av oss at vi setter ned foten og holder noen verdier hellig.

At en politiker med en slik bakgrunn blant ekstremister og potensielle landsvikere, skal få det øverste ansvaret for justismakten i Norge, uten engang å ta avstand fra sin tidligere taler, er en skam.

En stor skam.

LØRDAGSAVISENS GJESTESKRIBENTER:

Rolf Tofte – Gerhard Helskog – Bjørn Eidsvåg – Ingebrigt Steen Jensen